

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio secunda. Vtrum ad reparandum genus humanum, necessarium, vel
conueniens fuerit, Deum hominem fieri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

Leo.
Athanas.

Theodor.

hominem redemit ne gloriaretur damo, quodam modo vicisse, & expleuisse desiderium inuidia suae, scilicet, ut homines non assequerentur gloriam quam ipse perdiderat, & pro qua homini inuidebat. Ita Leo ser. 2. de nativitate, & epist. 10. c. 3. Athanas. lib. de incarnatione. Verbi, non longe à principio. Octavo, quo humana natura imbecillior est, quam angelica, eo magis diuinam prouocat misericordiam, & Deus illius miserendo, benignitatem suam manifestat. Denique addit Theod. lib. 6. de prouidentia diuina contra Gregos, circa finem, rationem aliam, dicens: Quoniam res vniuersae quae sub sensum cadunt propter hominem creatae sunt, ideo non potuerunt contemnendum eum, cum gratia coniuncta creauisset.

SECTIO II.

Utrum ad reparandum genus humanum, necessarium vel conueniens fuerit, Deum, hominem fieri.

Dupliciter intelligi potest Deus humanum genus reparare: vno modo ex misericordia, & liberalitate sola: alio modo, seruata perfectae iustitiae aequitate.

Dico ergo primo non fuit simpliciter necessarium, hominem liberari à malo culpae & poenae, in quo iacebat, seruato iustitiae rigore, & codigna satisfactione interueniente: fuit tamen id conuenientissimum. Tota conclusio certa est, & communis Sanctorum & Theologorum, quos statim referam. Et probatur breuiter prior pars, quia sicut non fuit Deo simpliciter necessarium, hominem redimere, ita neque punire aut ullam satisfactionem offensae ab illo repetere. Potuit enim in primis gratis omnia condonare. Cum enim sit supremus dominus, nulli faceret iniuriam: cumque ipse potissimum fuerit per peccatum offensus, poterat iuri suo cedere, & culpam condonare, ac denique cum sit supremus legislator, & iudex, potuisset in lege contra peccatores lata dispensare. Deinde posset ab vnoquoque hominum aliqualem satisfactionem, vel poenitentiam exigere, illaque esse contentus. Denique potuit alieni homini puro munus satisfaciendi pro alijs committere, etiam si talis homo non nisi imperfecte praestare id posset. Neque enim tenetur Deus summum iustitiae rigorem semper seruare. Tractat bene hanc partem Theod. dicto lib. 6. de prouidentia, circa finem. Obijci vero potest Athanas. lib. de incarnatione. Verbi, in principio dicens, non potuisse Deum, integram & illaesa manente sua veritate, ac iustitia, gratis ac liberaliter peccanti homini poenam relaxare, aut mortem remittere. e. Respondetur, Athan. loqui in sensu composito, scilicet, supposita Dei absoluta praedictione, & post laram legem illam. In quacunque die comedere morte morieris. Quia Deus neque mutari potest, nec mendax esse. Simpliciter tamen potuisset legem illam non ferre, vel ita ferre, ut non simul praediceret venturum effectum, sed tantum statueret ius à se dispensabile, ut comminatio illa absoluta non esset, sed conditionata, scilicet nisi vellet ipse poenam remittere, vel in aliam commutare. Quo posito salua iustitia, & veritate potuisset Deus tam poenam quam culpam gratis remittere. Imo etiam

Theodor.
Obiectio.
Athanas.

Respond.

Cur fuerit
conueniens
seruari rigorem
iustitiae.
Obiectio.

temporalis ita fuisse absolutam, ut nullus ex privilegio vel Dei liberalitate fiat immunis. Altera conclusionis pars facile probatur, quia omnes viae Domini misericordia & veritas. Vnde quo haec virtutes magis in opere nostrae redemptionis relucunt, eo altiori & conuenientiori modo fit, magisque Dei virtutem, & sapientiam manifestat. Dices, heri non posse quin minuatur misericordia, si rigor iustitiae seruetur, at vero misericordia ex suo genere est altior virtus quam iustitia: ergo magis conueniens

A fuisse misericordiam augere, quam iustitiam exigere. Respondetur cum Damasc. lib. 3. de fide. cap. 1. hoc ipsum maxime ostendere diuinam sapientiam rationem, quod rei perquam difficilis ac perplexae congruentissimum exitum inuenit, & in eodem opere summam iustitiam cum summa misericordia, quae sibi contraria videbantur, ineffabili modo coniunxit. Ipsa ergo perfectio iustitiae misericordiam exaltat, quia non solum concessit homini tempus, & locum obtinendi veniam, sed etiam modum & potestatem praebeuit satisfaciendi Deo. Quod sane infinite misericordiae opus fuit. Vnde etiam maior quaedam gloria homini accersit, & quodammodo perfectior pax inter Deum & hominem constituitur, quia per satisfactionem condignam, ad illius redditam iustitiam. Et ideo specialiter propter hoc beneficium dicitur Deus diues in misericordia, ad Eph. 2. & ad idem accommodat Bernard. serm. 1. de annuntiatione verbi illi Psal. 84. Misericordia & veritas obuiauerunt sibi, iustitia & pax osculatae sunt. Sed instabit aliquis, quia ad maiorem liberalitatem pertinere videtur, gratis condonare omne debitum, imo & ad maiorem charitatem, nam qui plus amat, plus remittit, ut sumitur ex Luc. 7. & inter homines opus maioris virtutis esse confectur, gratis remittere iniuriam, quam satisfactionem postulare. Sed haec fere eodem modo dissoluitur: nam maioris charitatis, & liberalitatis est donare vires & gratiam ad satisfaciendum. Addendum vero propterea est, non decuisse, nec communi bono expediuisse aliter fieri delicta manerent impunita. Vnde licet in priuatis personis saepe expediat, gratuita & liberalis iniuriarum remissio, non tamen in his, ad quos pertinet commune regimen, & vindicta delictorum. Deinde ipsi hominibus multis rationibus vtilius hoc fuit, tum ut peccati grauitatem agnoscerent, quamque illud Deus odio prosequatur, tum quia ipsamet satisfactionem, quae ab homine exigitur, est magnum bonum eius, & illius gloriae, & virtutem extollit. Propter quod diuersa omnino est ratio de Deo offenso, & de hominibus. Nam homo qui satisfactionem exigit iniuriae sibi factae, vel id facit ex odio alterius, vel saltem ex amore proprii commodi & utilitatis. Deus autem non suum, sed nostrum commodum querit, dum iustitiam vult in remittendis peccatis seruare. Vnde etiam inter homines si contingat communi bono expedire, vindictam exigere per publicam potestatem de iniuria suscepra, potest hoc esse maioris virtutis quam gratis illam condonare.

Respond.
Damasc.

Eph. 2.
Bernard.
Psal. 84.
Obiectio.

Luc. 7.

Disiunct.

Dico secundo, mysterium incarnationis non fuit simpliciter necessarium ad hominis lapsi reparationem. Conclusio est communis & ita certa ut negari non possit sine temeritate & fidei incommodo. Est D. Thom. hic, Magistri cum doctoribus in 3. dist. 10. vbi Bonauent. Scot. Richar. Durand. Palud. Gabr. & alij. Alex. Alen. 3. p. quaest. 1. membr. 3. art. 4. Altiliodoren. lib. 3. summae, tract. 1. c. 8. Guillel. Parisiens. lib. cur Deus homo. c. 7. & probatur primo ex communi patrum sententia, Leo Papa serm. 2. de Nativitate cap. 3. Verax, inquit, misericordia Dei, cum ad reparandum humanum genus ineffabiliter ei multa suppetrent, hanc potissimum consulendi viam eligit, quae ad destruendum opus diaboli non virtute videretur potentia, sed ratione iustitiae. August. 13. de Trinit. cap. 3. 10. 13. & 18. & lib. de Agone Christi. cap. 11. Sumi, inquit, stulti qui dicunt, non poterat aliter sapientia Dei hominem liberare, nisi susceperet hominem. Tractat bene Greg. 17. Moral. cap. 18. & 24. Moral. cap. 2. Hugo de S. Victo. lib. 1. de sacram. p. 8. cap. 6. Secundo, ratione, quae facile sumi potest ex praecedenti conclusione. Si enim propter aliquam causam posset esse incarnatio necessaria ad reparationem nostram, maxime ut ex perfecta iustitia fieret: sed hoc non fuit simpliciter necessarium.

Testimoni.
Patrum.
D. Thom.
Magister.
Bonauent.
Richard.
Durand.
Palud.
Gabriel.
Alexan.
Alen.
Altiliod.
Guill. Par.
Leo Papa.
August.

Gregor.
Hugo S. Vi.
ctor.
Ratio.

necessarium, ut ostensum est: ergo neque ipsa incarnatio fuit simpliciter necessaria. Nulla enim alia ratio necessitatis, aut connexio fingi potest inter incarnationis mysterium, ac humani generis reparationem. Et ex hac conclusione & ratione obiter inferitur, Christi Domini mortem non fuisse simpliciter necessariam, ad nostram redemptionem, sed solum ex diuina ordinatione: quia supposita incarnatione, una Christi operatio ad satisfactionem sufficere poterat, vel ex se, vel ex acceptatione diuina, iuxta ea quae inferius tractanda sunt. Et ideo ad Hebr. 2. non necessitatis sed decentiae fuisse dicitur hoc opus. Decebat, inquit Paulus, eum propter quem omnia, & per quem omnia, qui multos filios in gloriam adduxerat, autorem salutis eorum per passionem consummari.

Hebr. 2.

Obisio.
Anselm.Vigil.
Procl.
Cassian.
Crisost.
Cyprian.

Anselm.

Leo Papa.

Iulian.
Iulian.
Iulian.
Iulian.
Iulian.Iulian.
Iulian.

Gloss.

Leo.

Agap. Pap.

Agap. Pap. in epist. ad Antig. Quae reconciliatio, inquit, esse possit, quia humano generi reprobaretur Deus, si hominis causam mediator Dei & hominum non susciperet? Ac si diceret, non nisi imperfecta, & eodem sensu dixit Anaclet. Pap. epist. 2. decret. Deum factum esse hominem, ut virtutis suae potentia nos liberaret, scilicet: perfecto modo. Et similiter Athanas. lib. de Incarnat. Verbi, circa principium. Cum enim, inquit, Patris sit Verbum, & supra omnes merito etiam solus omnia recuperare potuit, & idoneus fuit, qui pro omnibus pateretur ac apud Patrem intercederet. Idem Atha. lib. de humanitate Verbi, ante medium, & sermo de cruce & passione Domini, ubi inter alia inquit, Cum videret malitiam intolerabilem, neque mortale genus idoneum esse, quod morti resistere, neque poenam suorum malorum persolveret: nam excessus malitia transcendebat omne supplicium, videtur simul Patris bonitatem, & quam ipse idoneus esset & potens commotus fuit sua humanitate, & misertus est nostrae imbecillitati. Cyril. Alexan. lib. 1. de fide ad Reg. cap. Quod per Christi sanguinem redempti sumus, inquit: Si ut vulgaris homo concipiatur, quo modo illius corpus vita omnium a stimulationem ac dignitatem exequatur, aut quomodo Deus haberi non debet, qui suo sanguine credentes in ipsum emundat? Et libro. 1. ad Reg. non longe à principio, exponens id ad Hebr. 2. Decebat eum, &c. dicit. Ideo Verbum carnem induisse, quia superare mortem supra humanam erat facultate. Vbi necesse est loquatur de omni facultate, cuiuscunque personae humanae creatae, & de perfecto modo superandi mortem, & eodem modo saepe colligit Christum esse Deum ex eo quod potuit perfecte nos redimere, ut lib. de Incarnatione Vnigen. cap. 21. & lib. 2. thesau. cap. 11. & lib. 4. de Trinit. circa princ. ubi negat Christum potuisse offerre condignum pretium pro nostra redemptione, nisi esset verus Deus. Et in Exeg. ad Valeria. quae habetur Concil. Ephes. com. 6. cap. 17. circa medium, exponens verba Isai. 53. Cuius liuore sanati sumus: quo pacto, inquit, vnus pro omnibus mortuus iustum pro omnibus pretium exsoluere potuit, si Irenaeus. per passionem illam puri cuiuspiam hominis fuisse dicamus? Iustinus. Similia habet Iren. lib. 3. c. 20. & 22. Iustin. in expo. Cyrillus. fit. fidei. Cyril. Ierosolym. cath. 13. Et lib. 4. demonstrat. cap. 10. Theodor. dialog. 2. & Damascen. lib. 3. c. 15. & 19. dicit actionem Christi & passionem ideo fuisse salutiferam, quia diuina erat. Neque enim, inquit, conuenire poterat actioni humane, id est puri hominis. Basil. etiam super Psal. 28. ad hoc accommodat verba illa, Qui confidunt in virtute sua, & in multitudine diuitiarum suarum gloriantur: frater non redimit, redimet homo non; inquit, homo nudus, sed homo Deus Iesus Christus: quia nullus alius poterat condignum offerre pretium. Et Chrysost. homil. 26. in Ioann. Cecidit natura nostra eo casu, ut restitui non possit, nisi ab illa potentissima manu. Et Ambros. lib. 4. in Lucam, circa princip. Quia tantus esset dux, qui prodesse omnibus, nisi ille qui supra omnes esset? Qui me supra mundum constitueret, nisi qui maior est mundo? Et supra omnes est qui me supra mundum, &c. Et August. in Enchirid. c. 108. Neque per ipsum liberamur mediatore hominem Christum, nisi esset Deus. Idem libro. 9. de Ciuitate, ca. 17. & late sermone. 8. de verbis Apostol. Cyprian. sermone de passione Domini Hilarius lib. 9. de Trinit. multa ad propositum scribit. Et Fulgentius de Incarnat. & gratia, cap. 4. & inter alia inquit: Nullatenus humana natura ad auferendum peccatum mundi sufficiens atque idonea fieret, nisi vnio ne verbi Dei: Ad auferendum scilicet perfecto modo. Idem fere c. 7. & Vigil. lib. 5. contra Euthych. praesertim colum. 10. & late Anselm. lib. 1. cur Deus homo, à cap. 20. & Richard. de sancto Victore, libro de incarnatione Verbi, cap. 8. Et in sequenti dubio, testimonia Scripturae sacrae, & nonnulla alia ex sanctis Patribus indicabimus. Ratio vero, in qua haec necessitas fundatur est, quia tota ratio perfectae iustitiae, quae

Anaclet.

Athanas.

Iulian.

Chrysost.

Ambros.

August.

Cyprianus.

Hilarius.

Fulgen.

Vigil.

Anselm.

Ricard.

Fundamen.

tū prae-

necessitas.

quae

Qua in redemptione Christi inuenta est, ita oritur a ex dignitate diuinæ personæ, ut nullo modo possit creatæ personæ communicari, aut conuenire. Quomodo autem hoc verum habeat, in sequentibus sectionibus late explicandum est. Solum est in hac conclusione aduertendum, vñionem hypostaticam vñ in conclusione dixi, non vero incarnationem in rigore sumptam, ut significat assumptionem humanæ naturæ, fuisse ad hunc effectum necessariam. Potuisset enim Deus assumendo naturam Angelicam, per eam nos redimere perfecto modo, seu cum eadem iustitiæ æquitare. Quia licet non posset mori, posset per internos & spirituales adus satisfacere: licet in hoc duriuscule loquatur Anselm. lib. 2. cur Deus homo. cap. 6. & 21. indicans humanam naturam, quæ mori possit, omnino fuisse necessariam: sed per exaggerationem locutus est, & aliquo modo ex dictis in præcedenti conclusione oportet explicari.

Cur conuenientissima fuit vñio cū natura humana.

Conuenientissima fuit natura illa humana, nam est possibilis.

Dico quarto, simpliciter & absolute fuisse conuenientissimum medium, ad nostram redemptionem, ut Deus assumeret humanam naturam, per quam pro nobis satisfaceret. Hæc est certissima, & clarissima, suppositis quæ dicta sunt. Nam in primis ex dictis sequitur, hypostaticam vñionem cum natura intellectuali fuisse conuenientissimum medium ad nostram redemptionem, quia conuenientissimum fuit nos redimi ex perfecta iustitia, quæ nisi per hanc vñionem seruari non posset. Deinde fuisse etiam conuenientissimum ad eundem finem, ut hæc vñio fieret in natura humana, facile ostenditur. Primo, quia hoc pertinebat ad maiorem iustitiæ proportionem, ut scilicet idem esset satisfactor, qui fuerat offensor: offendit autem homo, debuit ergo satisfacere homo, non idem numero qui offenderat, non enim poterat perfecte & conuenienter: debuit ergo esse saltem homo eiusdem naturæ & speciei. Secundo, pertinebat hoc ad maiorem hominum honorem & gloriam. Tertio, ad maiorem confusionem demonis, ut in eadem natura, quam vicerat, vinceretur. Quarto, ad maiorem fere rationibus ostenditur fuisse conueniens naturam illam esse possibilem, ut per passionem & mortem redimeret nos, atque doctrina & exemplo conuenientius doceret. Tum etiam, ut non solum bona sua nobiscum communicaret, sed etiam mala nostra in se susciperet, quantum honesta ratione fieri posset. Perfecta enim charitas, & amicitia tam bona quam mala facit esse communia. Vnde vltimo fit, hoc medium incarnationis fuisse omnium optimum, & conuenientius quocunque possibili, etiam de potentia absoluta; quod plane sentiunt omnes citati Patres & Theologi, & sequitur manifeste ex dictis, quia nullum medium potest esse melius, quam illud quod perfectam iustitiam cum perfecta misericordia coniungit: sed nullo alio modo id fieri poterat, ut ostensum est. Neque est inconueniens, Deum posse uti medio, quo nullum possit esse aptius, vel melius; quia licet in rebus omnino finitis & creatis, quacunque facta possit facere meliorem, tamen in hoc mysterio communicando suam personam infinitam, communicauit bonum, quo nullum potest esse melius. Et propterea mirum non est, si talis communicatio sit etiam optimum medium ad reparationem nostram. De hac conclusione, & quæ circa illam dicta sunt, præter citatos Patres videri potest Leo Papa sermone, 5. 12. & 24. de passione Domini, Irenæus libro, 5. cap. 1. August. 12. de Trinit. cap. 10. libro de vera religione, cap. 16. & sermo. 13. de tempore. Anselm. lib. 2. cur Deus homo. capit. 18. solum dicendum supererat, cur fuerit conueniens, mysterium hoc fieri potius in persona Verbi, quam in alia, sed de hoc dicemus infra quaest. 3.

Testimon. Patrum. Leo Papi. Irenæus. August. Anselm.

Obiectio.

Sed contra, primo, nam videtur contra iustitiam, exigere satisfactionem ab innocente, & tradere il-

lum in mortem, propter salutem nocentium. Respondetur primum, non fuisse iniustitiæ, sed supererogationis misericordie opus, quod Deus à Christo homine postulauerit, ut hominum causam sumeret, & pro ipsis satisfaceret, & quod ipse sponte id officii susciperet, quod ita factum esse in hoc mysterio, cōstat ex ad Hebræ. 10. & Psal. 39. Aures autem perfecisti mihi. c. 6. Postquam vero Christus fideiussor factus est, debuit satisfacere ex iustitia, ad æqualitatem. Et ideo recte ad Christum accommodatur id Ecclesiæ. 10. fialt. 29. Gratiam fideiussori ne obliuiscaris: dedit enim pro te animam suam. Denique quidquid iniquitatis, & iniuriæ fuit in ludæis occidentibus Christum, non fuit ordinatum à Deo, sed permissum. Passio vero ipsa, quæ bona fuit, & sancta, iuste & sancte ordinari potuit in nostram redemptionem. Dices, saltem videtur inordinatio quædam, infinitum illud bonum & vitam Christi, incrementum & finem hominum bonum ordinare. Sed respondetur primum, hoc negotium non fuisse in bono hominum, sed totum ad Dei gloriam referri, ad quam ipsa etiam vita & mors Christi ordinatur. Item ordinare id quod perfectius est, ut adiuuet, & perficiat inferiorem, non est inordinatum, sed frequentissimum in Dei ordinatissima providentia; præsertim quia ipsa vita Christi corporalis, licet propter vñionem ad Verbum esset infiniti valoris, tamen statim erat recuperanda ut gloria hominum esset æterna.

Dices tandem, esse repugnantiam in dictis, Deus enim semper ac necessario operatur in omnibus, quod conuenientissimum est, ut ait Clemens Alexandr. 6. Stromat. August. 3. de libero arbitrio. cap. 5. Quidquid tibi vera ratione melius occurrerit, hoc facias fecisse Deum, tanquam bonorum omnium conductorem. Idem lib. de quant. animæ. c. 33. & lib. 1. contra. aduers. leg. & Prophet. cap. 14. Vnde adeo, inquit, despicendum est, ut videat homo, melius aliquid fieri debuisse, & hoc Deum vidisse non putet, aut putet vidisse, & credat facere noluisse, aut non potuisse. Respondetur, Deum neque semper, neque necessario operari quidquid rebus creatis conuenientius, aut melius est, alias nihil posset facere quam quod fecisset. Quod est erroneum, ut contra Vicleph ostendit VValdens. lib. 1. doctrinalis fidei antiquæ. capit. 21. ubi multa congerit ex patribus. Et eandem rem tractat Hugo Vici. lib. 1. de sacram. cap. 11. operatur ergo Deus omnia conuenientissime, id est, sine vlla inordinatione, vel malitia, vel imprudentia. Quod maxime Augustinus intendit locis citat. agit enim contra Manich. qui Deum quandam faciebant malorum autorem. Facit etiam omnia conuenientissime, iuxta finem à se intentum & secundum rationem diuinæ suæ sapientie, non secundum rationem & finem, quia à nobis agnoscei vel intendi potest.

SECTIO III.

Virum Christi opera fuerint sufficientis valoris, & efficacie ad condigne satisfaciendum pro peccatis hominum.

Diximus in præcedenti dubitatione, hypostaticam vñionem fuisse simpliciter necessariam, ad perfectum modum humanæ redemptionis; quæ necessitas duo includit; vñum est, nullum nisi hominem Deum potuisse perfecte redemptionem hominum perficere, de quo postea dicendum est; alterum est, Christum Deum hominem hoc potuisse, quod nunc examinare & declarare incipimus. Et quia prima ratio seu conditio, ex qua pendet æqualitas, & perfectio iustitiæ, est valor pretij seu operis, quod ad contractum consummandum, seu ad recompensandum iniuriam offertur, ideo ad explicandam perfectionem iustitiæ, quæ in nostra redemptione seruata est, primum omnium considerandus